

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/40/2019
Identifikačné číslo spisu: 7017200745
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7017200745.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: C. C., bytom G., právne zastúpený advokátom JUDr. Matúšom Lemešom, AK so sídlom Košice, Kuzmányho 29, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, Bratislava, Ul. 29. augusta 8, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. 04. 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/21/2017-79 zo dňa 11. júna 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/21/2017-79 zo dňa 11. júna 2019 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 5Sa 21/2017-79 zo dňa 11. júna 2019 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. 04. 2017, žiadajúc, aby správny súd preskúmané správne rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal.

2.1. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd mal z administratívneho spisu

žalovanej preukázané, že žalobou napadnutým rozhodnutím zo dňa 27. 04. 2017 č. XXX XXX XXXX X generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne podľa ustanovenia § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení zamietol odvolanie žalobcu v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X, ktorým bol žalobcovi podľa § 65, § 274 a § 82 cit. zákona od 01. 11. 2016 priznaný starobný dôchodok v sume 749,70 eur mesačne a podľa § 82, § 293dg a § 293dr cit. zákona bol tento od 01. 01. 2017 zvýšený na sumu 757,90 eur mesačne. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že žalobca žiadosťou spísanou 02. 11. 2016 požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku, ktorý žiadal priznať od dňa 01. 11. 2016. Menovaný dovŕšil dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 Zákona o sociálnom poistení dňa 15. 10. 2016. Suma starobného dôchodku 830,90 eur mesačne bola určená podľa ustanovenia § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty ($1,6547 \times 45,6768 \times 10,9930$). Z dôvodu, že žalobca bol sporiteľom podľa zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov od 01. 03. 2005, v súlade s § 66 ods. 6 písm. a) a b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov sa suma jeho starobného dôchodku znížila za obdobie účasti na starobnom dôchodkovom sporení pred 01. 09. 2012 o 1/2 pomernej sumy starobného dôchodku patriacej za obdobie účasti na starobnom dôchodkovom sporení a za obdobie účasti na starobnom dôchodkovom sporení od 01. 09. 2012 o 2/9 pomernej sumy starobného dôchodku patriacej za obdobie účasti na starobnom dôchodkovom sporení. V období pred 01. 09. 2012 získal menovaný 2 741 dní účasti na starobnom dôchodkovom sporení a od 01. 09. 2012 získal 1 338 dní účasti na starobnom dôchodkovom sporení. Pomerná suma starobného dôchodku pripadajúca na obdobie účasti na starobnom sporení pred 01. 09. 2012 teda predstavuje 136,60609505 eur mesačne, polovica tejto sumy je 68,30304752 eur mesačne. Pomerná suma starobného dôchodku pripadajúca na obdobie účasti na starobnom sporení po 01. 09. 2012 predstavuje 66,68331090 eur mesačne a 2/9 tejto sumy sú 14,81851352 eur mesačne. Suma starobného dôchodku 830,90 eur mesačne sa preto znížila o sumu 83,12156104 eur mesačne na sumu 747,80 eur mesačne.

2.2. Citujúc ustanovenia § 274 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov odvolací správny orgán konštatoval, že keďže žalobca získal dobu zamestnania v II. pracovnej kategórii, suma dôchodku bola vypočítaná aj podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003 (zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení). Započítaná doba zamestnania účastníka podľa citovanej právnej úpravy je 43 rokov, z toho 23 rokov v II. pracovnej kategórii a 20 rokov v III. pracovnej kategórii s tým, že na dobu zamestnania pred 18 rokom veku sa neprihliada podľa § 22 ods. 3 cit. zákona o sociálnom zabezpečení. Citujúc ustanovenia § 22 ods. 1 až 5, § 12 ods. 1 až 4 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov konštatoval, že z evidenčného materiálu nachádzajúceho sa v ústrednej evidencii Sociálnej poisťovne vyplýva, že zárobkovo najvýhodnejšími rokmi menovaného sú roky 2014, 2015, 2013, 2011 a 2012. Z uvedeného dôvodu bol na účely výpočtu sumy starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, priemerný mesačný zárobok vypočítaný z vyššie uvedených rokov. Hrubý zárobok menovaného za kalendárny rok 2014 je 20 918,39 eur, za kalendárny rok 2015 je 20 586,97 eur, za kalendárny rok 2013 je 19 905,48 eur, za kalendárny rok 2011 je 18 371,85 eur a za kalendárny rok 2012 je 17 994,12 eur. Priemerný zárobok menovaného sa rovná podielu súčiny hrubých zárobkov a počtu dní za obdobie piatich rokov a počtu dní za obdobie piatich rokov po odpočítaní vylúčiteľných dôb. Priemerný mesačný zárobok neupravený je 1 629,62 eur. Podľa ustanovenia § 12 ods. 6 zákona o sociálnom zabezpečení ak priemerný mesačný zárobok vypočítaný podľa odsekov 1 až 5 prevyšuje sumu 82,99 eur (2 500 Sk), počíta sa suma 82,99 eur v plnej výške, zo sumy nad 82,99 eur do 199,17 eur (2 500 Sk do 6 000 Sk) 1/3 a zo sumy nad 199,17 eur do 331,94 eur (6 000 do 10 000 Sk) 1/10, na sumu nad 331,94 eur (10 000 Sk) sa neprihliada. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že výška priemerného mesačného zárobku podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003 je obmedzená sumou 135 eur (4 067 Sk). Postup pri výpočte podľa ustanovenia § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. je teda nasledovný: $82,99 + (199,17 - 82,99) : 3 + 331,94 - 199,17) : 10 = 82,99 + 38,73 + 13,28 = 135,00$ eur. Suma starobného dôchodku menovaného je 80% z priemerného mesačného zárobku 135,00 eur, t. j. 108,00 eur. K uvedenej sume patrí úprava podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v znení zákona č. 639/2002 Z. z. o 112,1 % a pevnú sumu 42,16 eur (1 270 Sk) o 163,30 eur na 271,30 eur a zvýšenie podľa zákona č. 222/2003 Z. z. o 16,30 eur mesačne na

sumu 278,60 eur mesačne. Suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov je 747,80 eur mesačne a suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov je 287,00 eur mesačne. Pretože suma starobného dôchodku určená podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov je vyššia ako suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, starobný dôchodok patrí v sume 747,80 eur mesačne. Suma starobného dôchodku sa ďalej zvyšuje podľa ustanovenia § 82, § 293dq a § 293dr zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov od 01. 01. 2017 na sumu 757,90 eur mesačne. Podľa ustanovenia § 293k ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou, starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. 07. 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia. Žalovaný citujúc ust. § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. konštatoval, že ustanovenia § 293k ods. 3, 4 zákona č. 461/2003 Z. z. upravujúce výpočet dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. bez zohľadnenia najvyšších výmer a s novým spôsobom úpravy priemerného mesačného zárobku sa v prípade zisťovania sumy starobného dôchodku vypočítaného podľa právnych predpisov účinných pred 01. 01. 2004 za účelom porovnania súm v zmysle § 274 nepoužijú. Pri výpočte sumy starobného dôchodku na účely porovnania v súvislosti s aplikáciou § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. žalovaný teda postupoval aj so zohľadnením úpravy priemerného mesačného zárobku a najvyšších výmer podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003, t. j. podľa § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. Vzhľadom na uvedené odvolací správny orgán námietku účastníka konania, že jeho priemerný mesačný zárobok na určenie sumy starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom zabezpečení je 1 629,61 eur, t. j. neobmedzený priemerný mesačný zárobok je neopodstatnená, nemá oporu v citovaných právnych predpisoch. Na nárok na jeho dôchodok a určenie jeho sumy boli započítané všetky preukázané obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacie základy, dosiahnuté v rozhodujúcom období, a to na základe údajov uvedených v jeho žiadosti o dôchodkovú dávku, priložených dokladov a údajov nachádzajúcich sa v informačnom systéme žalovanej.

3. Krajský súd zákonnosť preskúvaných rozhodnutí žalovanej v oboch stupňoch preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 461/2003 Z. z. alebo zákon o sociálnom poistení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 65 ods. 1, 2, § 66 ods. 1, ods. 6, písm. a/ a b/, § 274 ods. 1, 2, § 293k ods. 7 uvedeného zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 100/1988 Zb. alebo zákon o sociálnom zabezpečení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 12 ods. 1, 3, 4, 6, § 22 ods. 1 písm. b/, ods. 2, 4, 5 uvedeného zákona, postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, a dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby žalobcu.

4. Správny súd po preskúmaní napadnutých rozhodnutí žalovanej, ako aj konanie, ktoré ich vydaniu predchádzalo dospel k záveru, že žalovaná pri posudzovaní nároku žalobcu na starobný dôchodok a jeho výpočte postupovala správne a v súlade s platnou právnou úpravou. Podľa názoru správneho súdu v správnom konaní bol dostatočne zistený skutkový stav a z neho bol vyvodенý aj správny právny záver, s ktorým sa správny súd v celom rozsahu stotožnil. Správny súd konštatoval, že žalovaná pri výpočte výšky starobného dôchodku žalobcu zohľadnila všetky preukázané doby dôchodkového poistenia uvedené v žiadosti i vymeriavacie základy tak, ako boli potvrdené v evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia, resp. poistenia jeho zamestnávateľmi.

5. Krajský súd považoval za nepochybne preukázané, že žalobca splnil podmienky pre nárok na starobný dôchodok dňa 15. 10. 2016, kedy dovŕšil dôchodkový vek 62 rokov. Krajský súd uviedol, že keďže v období do 31. 12. 2003 pracoval vo zvýhodnenej pracovnej kategórii A a AII, bolo povinnosťou žalovanej pri posudzovaní nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a jeho výpočte postupovať v súlade s § 274 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Krajský súd konštatoval, že v zmysle citovaného zákonného ustanovenia odporkyňa správne vypočítala starobný dôchodok navrhovateľa podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, účinného do 31. 12. 2003, ako aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom

poistení v znení neskorších predpisov, účinného od 1. 1. 2004. Porovnaním výšky týchto dôchodkov zistila, že starobný dôchodok vypočítaný podľa zákona č. 461/2003 Z. z. (747,80 eur mesačne) je vyšší ako starobný dôchodok vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb. (287 eur mesačne), preto v zmysle ods. 2 ustanovenia § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. navrhovateľovi priznala starobný dôchodok vyšší. Postup pri výpočte výšky starobného dôchodku navrhovateľa podľa jednotlivých právnych úprav so zohľadnením jeho účasti na starobnom dôchodkovom sporení v zmysle zákona č. 43/2004 Z. z. v rozhodnutiach konkretizovanom období je správny a je podrobne špecifikovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktorým mu bol priznaný starobný dôchodok.

6. Krajský súd ďalej uviedol, že žalobca nespochybnil skutkové podklady, z ktorých sociálna poisťovňa vychádzala pri výpočte výšky jeho starobného dôchodku, vyplývajúce z osobného listu dôchodkového poistenia i ďalších listín, obsiahnutých v administratívnom spise. Tento namietal predovšetkým nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a v jeho zmysle nesprávnu úpravu priemerného mesačného zárobku, pre účely určenia sumy jeho starobného dôchodku, pretože táto úprava nie je predmetom ustanovenia § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Podľa jeho názoru jeho dôchodok mal predstavovať 80% neupraveného priemerného mesačného zárobku (1629,62 eur), t. j. 1303,70 eur mesačne. Z uvedeného mala žalovaná ďalej pri výpočte jeho dôchodku vychádzať. Správny súd sa nestotožnil s týmto názorom žalobcu predovšetkým s poukazom na ustanovenie § 293k ods. 7 zákona o sociálnom poistení, z ktorého jednoznačne a nepochybne vyplýva, že pre účely výpočtu výšky dôchodkovej dávky žalobcu (určenie sumy dôchodku podľa ustanovenia § 274 ods. 2 cit. zákona) ustanovenie ods. 1 (ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003, bola obmedzená najvyššou výmerou, starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. 07. 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia), použiť nemožno.

7. Za právne irelevantnú považoval správny súd námietku žalobcu, týkajúcu sa nezákonnosti, zmätočnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia s poukazom na rozpor medzi citáciou zákonných ustanovení, uvedených vo výrokovej časti rozhodnutia a citáciou ustanovení § 66 ods. 1 a § 293k v jeho odôvodnení, čo podľa jeho názoru nekoreluje s tým, že ustanovenie § 66 ods. 1 nezohľadňuje nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnania do zvýhodnených pracovných kategórií. Správny súd uviedol, že vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu sú citované základné ustanovenia zákona o sociálnom poistení, na základe ktorých bol žalobcovi nárok na starobný dôchodok priznaný, pričom v odôvodnení tento správny orgán citoval už všetky ustanovenia, ktorými sa riadil jeho postup pri posudzovaní nároku na požadovanú dávku a jej výšku. Práve z ustanovenia § 274 zákona o sociálnom poistení vyplýva postup pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok žalobcu, ktorý pred účinnosťou tohto zákona vykonával zamestnanie zaradené do zvýhodnených pracovných kategórií. Tento bol správnymi orgánmi rešpektovaný, t. j. starobný dôchodok žalobcu bol vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb., ktorý zohľadňuje nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie v ustanovení § 22 (287,60 eur mesačne) a taktiež podľa zákona č. 461/2003 Z. z. (747,80 eur mesačne), pričom následne sa sumy porovnali s tým, že žalobcovi patrí starobný dôchodok vo vyššej sume. Správny súd konštatoval, že obe napadnuté rozhodnutia žalovanej (ústredia i generálneho riaditeľa) obsahujú všetky náležitosti v zmysle § 209 zákona o sociálnom poistení, tieto sú dostatočne zrozumiteľné, ich závery, vychádzajúce z ich správnej úvahy sú presvedčivé, logické a majú oporu vo vykonaných dôkazoch i citovanej právnej úprave. Správny súd podľa ustanovenia § 190 SSP žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

8. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa ustanovenia § 167 ods. 1 a § 168 SSP, v zmysle ktorých účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal, pretože žalobca nemal v konaní úspech celkom ani sčasti a žalovanému voči žalobcovi nevznikli dôvodne vynaložené trovy konania, ktoré by bolo možné od žalobcu spravodlivo požadovať.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu

9. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietal, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi ako účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP), krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Navrhoval, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/21/2017 zo dňa 11.6.2019 zmenil tak, že rozhodnutie Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. 04. 2017, ktorým zamietol odvolanie žalobcu v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobca vyslovil svoj nesúhlas s procesným postupom krajského súdu a s právnym posúdením a odôvodnením krajského súdu. Vo vzťahu k dôvodu kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP žalobca namietal, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom mu znemožnil ako účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dôvodil, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní preukázateľne vychádzal z takých skutkových tvrdení účastníkov konania, ktoré účastníci konania nikdy neuviedli. Rozpor medzi skutočne tvrdenými skutočnosťami účastníkmi konania a tým, čo je zaznamenané v zápisnici z pojednávania a z čoho súd pri svojom rozhodovaní reálne vychádzal, preukázateľne potvrdzuje zvukový záznam z pojednávania. Výtýkal krajskému súdu rozpornosť tvrdení zaznamenaných v písomnom vyhotovení zápisnice z pojednávania so zvukovým záznamom z pojednávania. Žalobca trval na tom, že v spore o sumu starobného dôchodku je rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť. Súčasne namietal, že generálny riaditeľ sociálnej poisťovne pri vydaní napadnutého rozhodnutia vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a najmä neboli zhodnotené všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Uviedol, že v priebehu súdneho konania navrhol súdu, že ak žalovaný bude naďalej trvať na svojom stanovisku o správnosti výpočtu jeho starobného dôchodku, vykonať znalecké dokazovanie. Výtýkal krajskému súdu, že jeho návrhom sa nijak nezaoberal a v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nijak nevysporiadal, prečo tento návrh na nariadenie znaleckého dokazovania neakceptoval. Žalobca rozhodnutie krajského súdu v tejto časti považoval za arbitrárne, a teda nepreskúmateľné.

9.2. Žalobca ďalej namietal, že krajský súd porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Výtýkal správne súdu, že posudzoval zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného v rozpore s právnou úpravou ustanovenou v § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. Trval na tom, že predmetom „nárokov“ v ust. § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sú ust. § 21 - Podmienky nároku na starobný dôchodok a § 22 - Výška starobného dôchodku, zákona č. 100/1988 Zb. Žalobca dôvodil, že z obsahu spisu vyplývajú nesporné skutočnosti: - žalobca odpracoval viac ako 23 rokov v zamestnaní zaradenom do II. pracovnej kategórie, - priemerný mesačný zárobok žalobcu k dátumu vzniku nároku na starobný dôchodok činí 1629,62 eur; - žalobca získal nárok na percentuálnu výmeru starobného dôchodku 80 % z priemerného mesačného zárobku. Ďalej žalobca zdôraznil, že meritom sporu je neoprávnené určenie a priznanie sumy starobného dôchodku podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý nezohľadňuje nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, ktoré sa zachovávajú. Žalobca namietal, že krajský súd tieto skutočnosti v odôvodnení rozsudku relevantným spôsobom v súlade s § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. vôbec neprezentuje a nekonkretizuje, napriek skutočnosti, že časti v odôvodnení rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. 12. 2016 nekorešpondujú s výrokom rozhodnutia a tým sa stáva rozhodnutie žalovaného nepreskúmateľné. Žalobca tiež zdôraznil, že za problematickú v odôvodnení rozsudku považuje práve túto časť odôvodnenia, považujúc je za kľúčovú pre rozhodnutie súdu o rozhodnutí generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. apríla 2017, ktorým potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne ústredie zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X. Žalobca ďalej namietal správnosť argumentácie súdu vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozhodnutia žalovaného uvedenú na strane 9 bod 42, nesúhlasiac ani s odôvodnením rozsudku v časti uvedenej pod

bodom 44. Žalobca opakovane trval na tom, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia žalovaného je v rozpore s ust. § 209 zákona č. 461/2003 Z. z., keďže výroky citovaných rozhodnutí žalovaného nekorelujú s ich odôvodneniami.

9.3. Žalobca za nesprávnu považoval tiež argumentáciu krajského súdu uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku vo vzťahu k aplikácii ust. § 274 zákona o sociálnom poistení, keďže žalobca právne relevantným spôsobom odôvodnil, že žalovaný v napadnutých rozhodnutiach neurčil sumu starobného dôchodku podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorú by bolo možné v súlade s § 274 ods. 2 tohto zákona porovnať so sumou určenou podľa zákona č. 100/1988 Zb., čím nedodržel právne relevantný postup pri priznaní sumy starobného dôchodku podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. Žalobca s poukazom na argumentáciu krajského súdu vo vzťahu k postupu určenia výšky dávky starobného dôchodku zdôraznil, že nedôsledným výkladom § 274 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. krajsky súd porušil jeho základné právo na spravodlivé súdne konanie a tým aj právo na priznanie primeranej zákonom stanovenej dávky starobného dôchodku od 1. 11. 2016. V danej súvislosti poukázal na judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej sa síce nevyžaduje, aby odôvodnenie rozhodnutia obsahovalo odpoveď na každý argument účastníka konania, ak sa však jedná o argument, ktorý je kľúčový pre rozhodnutie, osobitná odpoveď práve na tento argument sa vyžaduje (Georgidias proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

9.4. Následne sa žalobca vyjadril k jednotlivým bodom napadnutého rozsudku krajského súdu - bod 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 39, 41, 43, namietajúc nezákonnosť a nesprávnosť právneho posúdenia vecí krajským súdom. Žalobca tiež zdôraznil, že trvá na tom, že tak predmetná žaloba v právnej veci o preskúmanie rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. apríla 2007 súdom zo dňa 27. 7. 2017, ako aj jeho odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. decembra 2016 zo dňa 12. 1. 2017, ako aj následné odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. decembra 2016 zo dňa 16. 3. 2017, boli dôvodné.

9.5. Žalobca záverom zdôraznil, že meritom sporu je neoprávnené určenie a priznanie sumy starobného dôchodku podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., pričom ustanovenie § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nie je predmetom výroku rozhodnutia, nezohľadňuje nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, ktoré sa zachovávajú a túto skutočnosť Sociálna poisťovňa ústredie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia relevantným spôsobom v súlade s § 209 ods. 1, 4 uvedeného zákona neodôvodnila.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobcu

10. Kasačná sťažnosť žalobcu bola žalovanej doručená dňa 13. 8. 2019. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila tak, že nesúhlasila s dôvodmi, ktorými žalobca namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

10.1. V dôvodoch vyjadrenia žalovaná vyslovila názor, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej. Žalovaná trvala na vecnej správnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X z 20.12.2016 a rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X (zrejme č. XXX XXX XXXX X.) z 27.4.2017.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalobcu uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobcu nie je možné priznať úspech.

12. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/21/2017-79 zo dňa 11. júna 2019, ktorým správny súd podľa § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. 04. 2017, žiadajú jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie.

13. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

14. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. 04. 2017, ktorým rozhodnutím podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobcu zamietol a rozhodnutie Sociálnej poisťovne ústredie zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X potvrdil. Uvedeným prvostupňovým správnym rozhodnutím podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. bol žalobcovi od 01. 11. 2016 priznaný starobný dôchodok v sume 749,70 eur mesačne a podľa § 82, § 293dg a § 293dr tohto zákona bol žalobcovi tento starobný dôchodok od 01. 01. 2017 zvýšený na sumu 757,90 eur mesačne.

15. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

16. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými

právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

17. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu v oboch stupňoch náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, v akom rozsahu vykonal súdny prieskum zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou a svoje skutkové zistenia a právnu úvahu, na základe ktorej dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby, v odôvodnení napadnutého rozhodnutia jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil.

18. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či Sociálna poisťovňa žalobcovi priznala starobný dôchodok vyčíslený v správnej výške v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov v spojení so zákonom č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov. Z týchto dôvodov kasačný súd zameral svoju pozornosť námietke žalobcu, ktorou namietal, že správny súd, ako aj žalovaná nesprávne právne posúdili právnu úpravu zákona o sociálnom poistení v spojení s právnou úpravou zákona o sociálnom zabezpečení, na základe ktorej vyčíslili dávku jeho nároku na starobný dôchodok.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

19. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaná, demokratický a právny štát.

20. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

22. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne

záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právnymi záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

23. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

24. Podľa článku 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

25. Ústavné sociálne práva, i keď sú súčasťou základných práv a slobôd, vykazujú na rozdiel od iných ústavných základných práv inú právnu povahu. Táto odlišnosť je daná predovšetkým inou kvalitatívnou pozíciou štátu, keď základom sociálnych práv je rovnosť, sociálna bezpečnosť a spravodlivosť, na rozdiel od základných ústavných slobôd, základnou substanciou ktorých je sloboda [BARANCOVÁ, H. Slovenské a európske pracovné právo (slovenská a česká judikatúra európskych súdov), Žilina: Eurokodex, 2004, s. 987, ISBN 80-88931-32-0, s. 39].

26. V tomto kontexte najvyšší súd poukazuje aj na princíp rovnosti, ktorý vo svetle prejednávanej veci úzko súvisí s princípom sociálneho štátu (Sozialstaat), ktorý zaväzuje štát, aby konal s cieľom vytvorenia spravodlivého sociálneho poriadku. Zatiaľ čo právny štát je vyjadrením zákazu svojvôle štátnej moci, či defenzívnej zložky ochrany práv jednotlivca pred svojvôľou štátu, a vnímaný v užšom zmysle ako negatívne formulovaný zákaz diskriminácie, princíp rovnosti predstavuje materiálny základ celej pozitívnej zákonodarnej činnosti i kontrolnej právomoci súdnicstva. Ak právny sociálny štát požaduje od verejnej moci zaistenie rovnakého zaobchádzania pred zákonom a na základe zákona, tak rovnako požaduje jej viazanosť ústavným princípom rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach. Tento pozitívny záväzok má zákonodarca uskutočňovať v oblasti regulácie nárokov osobitne zraniteľných skupín osôb prostredníctvom aktívnych opatrení, ktoré zaisťujú nediskriminačné zaobchádzanie s nimi, t.j.

princíp rovnosti sa zasadzuje o zaistenie materiálnej spravodlivosti [BOUČKOVÁ, P.: Rovnosť a sociálna práva. Nakladateľství Auditorium s.r.o., Praha 2009, s. 198. ISBN 978-80-87284-02-5, s. 81-82].

27. Skutkové zistenia v danej veci potvrdzujú, že žalobca žiadosťou spísanou dňa 02. 11. 2016 požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie starobného dôchodku, ktorý žiadal priznať od dňa 01. 11. 2016. Dôchodkový vek žalobca dovŕšil podľa § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení dňa 15. 10. 2016. Z osobného listu dôchodkového poistenia žalobcu vyplýva, že žalobca ku dňu 15.10.2016 získal 16 672 dní obdobia dôchodkového poistenia, t.j. 45 rokov a 247 dní, čím splnil podmienky nároku na starobný dôchodok k uvedenému dňu (15. októbra 2016). Pred účinnosťou zákona č. 461/2003 Z. z. do 31.12.2003 žalobca odpracoval viac ako 23 rokov v druhej pracovnej kategórii. Žalovaná citujúc ustanovenia § 274 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov konštatovala, že keďže žalobca získal dobu zamestnania v II. pracovnej kategórii, suma dôchodku bola vypočítaná aj podľa predpisov účinných do 31. 12. 2003 (zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení), za započítateľnú dobu považovala 43 rokov, z toho 23 rokov v II. pracovnej kategórii a 20 rokov v III. pracovnej kategórii s tým, že na dobu zamestnania pred 18 rokom veku sa neprihliada. Uvedené skutkové zistenia medzi účastníkmi neboli ani sporné. Skutkové zistenia ďalej potvrdzujú, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. od 01. 11. 2016 priznala žalobcovi starobný dôchodok v sume 749,70 eur mesačne, ktorý mu podľa § 82, § 293dg a § 293dr cit. zákona bol od 01. 01. 2017 zvýšený na sumu 757,90 eur mesačne. Na základe odvolania žalobcu proti uvedenému prvostupňovému správne rozhodnutiu generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne podľa ustanovenia § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnutím zo dňa 27. 04. 2017 č. XXX XXX XXXX X (žalobou napadnutým), zamietol odvolanie žalobcu v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 20. 12. 2016 č. XXX XXX XXXX X. Medzi účastníkmi ostalo sporné právne posúdenie výpočtu starobného dôchodku žalobcu. Žalobca v žalobe namietal, že žalovaná v oboch stupňoch pri výpočte jeho starobného dôchodku vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď pre výpočet výšky starobného dôchodku nebol použitý neobmedzený priemerný zárobok, ale bol vypočítaný z obmedzeného priemerného zárobku, poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. a súčasne namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia žalovanej. Správny súd stotožniac sa so závermi žalovanej ustálil, že správne orgány vo veci zistili skutkové okolnosti v dostatočnom rozsahu, aplikovali na ne relevantnú právnu úpravu a výšku starobného dôchodku vypočítali správne a v súlade so zákonom, ako aj, že žalovaná preskúmané rozhodnutia náležite odôvodnila, a preto po preskúmaní veci správny súd v danom prípade dospel k záveru o zákonnosti rozhodnutí žalovanej v oboch stupňoch.

28. Vychádzajúc z uvedeného a zo skutkových okolností posudzovaného prípadu v nadväznosti na právnu úpravu sociálneho zabezpečenia, na ktorú odkazuje zákonodarca v právnej norme § 274 zákona o sociálnom poistení kasačný súd konštatuje, že základnou otázkou v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu pred krajským súdom, ako súdom správnym, v preskúmanej veci bolo posúdenie, či žalovaná v oboch stupňoch konania o žiadosti žalobcu spísanou dňa 02. 11. 2016 o priznanie starobného dôchodku odo dňa 01. 11. 2016 konala a rozhodla v súlade so zákonom, či na priznanie a vyčíslenie starobného dôchodku žalobcu aplikovala relevantnú právnu úpravu zákona o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z. z.) v spojení s právnu úpravou zákona o sociálnom zabezpečení (zákon č. 100/1988 Zb.) a svoju právnu úvahu, na základe ktorej dospela k záveru, že starobný dôchodok vypočítaný podľa zákona č. 461/2003 Z. z. u žalobcu bol vyšší ako jeho starobný dôchodok vypočítaný podľa zákona č. 100/1988 Zb., a preto mu priznala starobný dôchodok vypočítaný podľa zákona č. 461/2003 Z. z., náležite a zrozumiteľne odôvodnila. Následne v konaní kasačného súdu, predmetom ktorého je posudzovanie zákonnosti rozhodnutia správneho súdu je posúdenie, či správny súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s právnu úpravou Správneho súdneho poriadku, či vo veci samej vydal rozhodnutie v súlade so zákonom a či svoje skutkové zistenia a právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver o zákonnosti rozhodnutia žalovanej, náležite odôvodnil.

29. Posúdenie splnenia zákonných podmienok pre vznik nároku na starobný dôchodok žalobcu a jeho výpočet bolo potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase vzniku nároku

žalobcu na starobný dôchodok, t.j. k 15.10.2016.

30. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia. Tento zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov 1a) (ďalej len "policajt"), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, 1b) vojakov mimoriadnej služby 1c) (ďalej len "profesionálny vojak"), ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, 2) ak tento zákon neustanovuje inak (§ 1 ods. 1, 3).

31. Podľa § 6 ods. 1, 2, 3 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je nemocensky poistená, dôchodkovo poistená alebo poistená v nezamestnanosti podľa tohto zákona. Poistenec podľa tohto zákona je na účely dôchodkového poistenia aj fyzická osoba, ktorá získala obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2, 4 a 5. Poistencom patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou osobitným zákonom (Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

32. Podľa § 65 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

33. Podľa § 255 ods. 1, 5 zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania. Za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu 2) a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu (§ 40 až 45 a § 101 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov).

34. Podľa § 274 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1 nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu (§ 23 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 222/2003 Z. z.). To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku.

35. Podľa § 293k ods. 1, 7 zákona č. 461/2003 Z. z. ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou, starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. júli 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia.

Na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 poistenca uvedeného v § 261 ods. 1 sa odseky 1 až 6 nepoužijú; to platí aj na určenie sumy dôchodku podľa § 274 ods. 2.

36. Vychádzajúc zo skutkových zistení daného prípadu a s citovanej právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, pokiaľ žalobcovi vznikol nárok na starobný dôchodok ku dňu 15. októbra 2016, nárok na starobný dôchodok mu vznikol za účinnosti zákona o sociálnom poistení, a preto splnenie podmienok na vznik nároku a vyčíslenie dávky žalovaná, ako aj správny súd správne a v súlade so zákonom posudzovali podľa právnej úpravy zákona o sociálnom poistení. Žalobca splnil podmienky na priznanie nároku na starobný dôchodok v zmysle právnej úpravy ustanovenej v právnej norme § 65 v spojení s § 255 ods. 1 uvedeného zákona. Vzhľadom k tomu, že žalobca odpracoval viac ako 23 rokov v zamestnaní zaradenom do II. pracovnej kategórie posudzovanej podľa právnej úpravy ustanovenej v zákone o sociálnom zabezpečení (zákon č. 100/1988 Zb.), žalovaná správne postupovala v súlade s právnou úpravou ustanovenou v § 274 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z. z.), keď vyčísliła výšku dávky starobného dôchodku žalobcu podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2003 (zákon č. 100/1988 Zb.) a súčasne podľa právnej úpravy účinnej po 1.1.2004 (zákon č. 461/2003 Z. z.) a žalobcovi priznala starobný dôchodok vyšší, ktorý bol vyčíslený podľa právnej úpravy zákona o sociálnom poistení.

37. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v právnej norme § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. stanoví, že na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 poistenca uvedeného v § 261 ods. 1 sa odseky 1 až 6 nepoužijú; to platí aj na určenie sumy dôchodku podľa § 274 ods. 2. Pri aplikácii uvedenej právnej normy bolo povinnosťou Sociálnej poisťovni postupovať pri vyčíslení výšky dávky starobného dôchodku pre účely porovnania v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 274 ods. 2. aj so zohľadnením úpravy priemerného mesačného zárobku a najvyšších výmer podľa predpisov účinných do 31.12.2003, teda v zmysle § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. Vzhľadom k uvedenému nebolo možné prisvedčiť argumentácii žalobcu, že krajský súd, ako aj žalovaná nesprávnou aplikáciou ust. § 274 zákona o sociálnom poistení neurčili sumu starobného dôchodku podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorú by bolo možné v súlade s § 274 ods. 2 tohto zákona porovnať so sumou určenou podľa zákona č. 100/1988 Zb., čím nedodrжал právne relevantný postup pri priznaní sumy starobného dôchodku podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. Opätovne poukazom na právnú úpravu ustanovenú v § 293k ods. 7 zákona o sociálnom poistení kasačný súd konštatuje, že zákonodarca v tejto právnej úprave na určenie sumy dôchodku podľa § 274 ods. 2 priamo vylučuje použitie na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31.12.2003 právnú úpravu ustanovenú v § 293k ods. 1 až 6. Z uvedených dôvodov tak žalovaná, ako aj správny súd pri určení výšky dávky starobného dôchodku žalobcu postupovali správne a v súlade s právnou úpravou ustanovenou v § 274 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z., keď vyčísliili výšku starobného dôchodku podľa platnej právnej úpravy zákona o sociálnom poistení (§ 66 ods. 1) a súčasne podľa platnej právnej úpravy zákona č. 100/1988 Zb. (§ 22 ods. 1, 2, 4, 5 v spojení s § 12 ods. 1, 3, 4, 6) a žalobcovi priznali výšku starobného dôchodku vyššiu, vypočítanú podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Vzhľadom k uvedenému kasačný súd námietku žalobcu, ktorou namietal, že správny súd i žalovaná vec nesprávne právne posúdili, keď pri určení výšky jeho starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. nevychádzali z jeho priemerného mesačného zárobku 1629,61 eur - neobmedzeného, vyhodnotil ako nedôvodnú.

38. Kasačný súd za nedôvodnú považoval aj ďalšiu námietku žalobcu, ktorou namietal, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom mu znemožnil ako účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, spočívajúce v tom, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní preukázateľne vychádzal z takých skutkových tvrdení účastníkov konania, ktoré účastníci konania nikdy neuviedli, poukazom na rozpor medzi skutočne tvrdenými skutočnosťami účastníkmi konania a tým, čo je zaznamenané v zápisnici z pojednávania a z čoho súd pri svojom rozhodovaní reálne vychádzal, čo preukázateľne potvrdzuje zvukový záznam z pojednávania. Kasačný súd oboznámiac sa so zvukovým záznamom a s opisom zápisnice z pojednávania krajského súdu zo dňa 11.6.2019 zistil, že vec prejednávajúca sudkyňa pred začatím pojednávania poučila účastníkov konania, že zápisnica o pojednávaní bude nahlas diktovaná do záznamovej techniky podľa § 117 ods. 1 SSP a § 56 vyhl. MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a Kancelárskom poriadku pre okresné a krajské sudy. Z obsahu

zvukového záznamu vyplývajú úkony súdu a prednesy zástupcov účastníkov konania. Vec prejednávajúca sudkyňa po skončení prednesu každého zo zástupcov účastníka konania jeho prednes nahlas diktovala do zvukového záznamu, ktorý bol následne prepísaný do písomného vyhotovenia zápisnice z pojednávania súdu. Je pravdou, že zvukový záznam zachytáva jednotlivé prednesy zástupcov účastníkov konania veľmi slabo až nejasne, avšak po odznení prednesu každého zo zástupcov účastníkov konania, vec prejednávajúca sudkyňa nahlas diktovala znenie prednesu každého zo zástupcov účastníka konania do zvukového záznamu, pričom tak ako zo zvukového záznamu, tak aj z diktátu vec prejednávajúcej sudkyne do zvukového zariadenia nevyplýva námietka niektorého zo zástupcov účastníka konania voči protokolácii. Z uvedených dôvodov tvrdenie žalobcu, že krajský súd pri rozhodovaní vychádzal z rozporných tvrdení zaznamenaných v písomnom vyhotovení zápisnice z pojednávania so zvukovým záznamom z pojednávania, neobstojí.

39. Kasačný súd ako nedôvodné vyhodnotil aj námietky žalobcu, ktorými namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia správnym súdom. K uvedenej námietke konštatuje. Krajský súd venoval náležitú pozornosť námietkam žalobcu, ktorými namietal nesprávny postup žalovanej pri výpočte a priznaní starobného dôchodku. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, z jeho obsahu, jasným a zrozumiteľným spôsobom vyplýva právna úvaha súdu, na základe ktorej dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby proti napadnutému rozhodnutiu žalovanej. Kasačný súd neprisvedčil argumentácii žalobcu uvedenej v kasačnej sťažnosti, ktorou namietal nedostatočné resp. nepresvedčivé a nezrozumiteľné odôvodnenie napadnutého rozsudku, vytýkajúc krajskému súdu, že v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal náležitú odpoveď na jeho kľúčovú námietku vo vzťahu nesprávneho výpočtu jeho starobného dôchodku v rozpore s právnou úpravou ustanovenou v § 274 zákona o sociálnom poistení. Najvyšší súd mal z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu preukázať, že krajský súd ako súd správny v dostatočnom rozsahu zameral pozornosť aj vyššie uvedenej zásadnej námietke žalobcu, ktorou namietal v žalobe nezákonnosť postupu a rozhodnutia žalovanej, dajúc jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na zásadné otázky nastolené žalobcom v žalobe, na ktorej skutočnosti nič nemení, že krajský súd v odôvodnení rozhodnutia tiež poukazuje na to, že skutkové a právne závery žalovanej považuje za správne, a preto považuje za správne aj dôvody žalovaného správneho orgánu uvedené v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia, pre ktoré žalobcovi nebol vypočítaný a priznaný starobný dôchodok pri použití jeho neobmedzeného priemerného zárobku.

40. Vychádzajúc z uvedeného vyššie najvyšší súd konštatuje, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je v jeho podstatnej časti jasné, určité a zrozumiteľné a v neposlednom rade aj presvedčivé. Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v preskúmanej veci spĺňa zákonné náležitosti ustanovené v právnej norme § 139 ods. 2 SSP a teda súčasne napĺňa zákonné znaky v súlade s právami ustanovenými v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

41. Z uvedených dôvodov najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej sťažnosti, ktorými namietal, že krajský súd nesprávnym procesným postupom mu ako účastníkovi konania znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP a že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, vyhodnotil ako nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Kasačný súd preto podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozhodnutiu krajského súdu zamietol ako nedôvodnú.

42. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že sťažovateľovi (žalobcovi), ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

43. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.